

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2CdoR/17/2024
Identifikačné číslo spisu:	0022203935
Dátum vydania rozhodnutia:	30.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0022203935.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky N. T., rod. A., nar. S., bytom V., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Szárszoi, s. r. o., so sídlom Štefánikova 8, Michalovce, proti manželovi G. T., nar. S., bytom C., zastúpenému JUDr. Vladimírom Hajdukom, advokátom, so sídlom J. Murgaša 22, Michalovce, o rozvod manželstva, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 2Pc/43/2022, o dovolaní manžela proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. mája 2024 sp. zn. 4CoP/113/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 4. mája 2023 č. k. 2Pc/43/2022-71 manželstvo navrhovateľky N. T., rod. A., nar. XX. XX. XXXX a manžela G. T., nar. XX. XX. XXXX, ktoré bolo uzavreté dňa XX. XX. XXXX v G., ktoré je zapísané v knihe manželstiev Mestského národného výboru v G. vo zväzku 23, ročník XXXX na strane 64 pod poradovým číslom 250 rozviedol (I. výrok) a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania (II. výrok).

1.1. Výkonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že rozvrat manželského vzťahu je vážny, trvalý, bez možnosti o obnovenie jeho základných funkcií, nemôže plniť svoj účel, pričom od manželov už nemožno očakávať, že manželské spolužitie niekedy obnovia vzhľadom na jednoznačný postoj navrhovateľky. Nezhody a problémy v manželstve sú dlhodobé, čo má za následok, že vzťah manželov sa zmenil zo vzťahu partnerského na vzťah spolubývajúcich, ktorých spolu nič nespája, okrem práce. Zo strany navrhovateľky je zrejmý definitívny koniec manželského spolužitia, ktorý nie je len prechodného charakteru. Záujem manžela o zotrvanie v manželstve nemôže byť sám osebe dôvodom, aby súd prinútil navrhovateľku zotrvávať vo vzťahu, ktorý považuje za nefunkčný, formálny a neperspektívny. Vážnosť a trvalosť rozvratu manželstva účastníkov konania vyplýva zo skutočností, že nežijú spolu ako manželia. Túto skutočnosť potvrdil aj samotný manžel, ktorý uviedol, že s manželkou

intímne nežijú, manželka s ním nekomunikuje, len ho pozdraví každé ráno. S poukazom na vyššie uvedené mal súd za preukázané, že manželstvo je vážne rozvrátené, neplní a do budúcnosti už nemôže plniť svoj účel a z vyššie uvedených dôvodov manželstvo rozviedol.

1.2. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 23. mája 2024 sp. zn. 4CoP/113/2023 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2.1. Odvolací súd po preskúmaní spisu zistil, že súd prvej inštancie dostatočne preskúmal vážnosť, trvalosť a intenzitu narušenia spolužitia účastníkov konania, a taktiež príčiny rozvratu a možnosť obnovenia spolužitia. Súd dostatočným spôsobom zisťoval skutočný stav, kde bolo preukázané, že vzťah manželov je dlhodobo vážne narušený, vzťahy medzi manželmi sú vážne rozvrátené, manželstvo prestalo plniť svoj spoločenský účel a svoje základné funkcie. V tomto prípade nejde o harmonické a trvalé životné spoločenstvo, skôr len o formálny vzťah dvoch dospelých ľudí, ktorí nezdediajú spoločne manželský život, čo podľa názoru súdu nestačí na to, aby bolo manželstvo udržateľné, a preto súd manželstvo účastníkov rozviedol aj napriek nesúhlasu manžela. Rozvrat manželstva nie je len krátkodobý, ale trvalý. Za danej situácie je rozvod manželstva individuálnou otázkou rozvádajúcich sa manželov a pokiaľ navrhovateľka zásadne odmieta obnovenie manželstva, sú aj podľa názoru odvolacieho súdu splnené zákonné podmienky pre rozvod manželstva.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal manžel (ďalej aj „dovolať“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozhodnutia odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Uviedol, že napadnuté rozhodnutia sú nezákonné, nepresvedčivé a nejednoznačné. Tvrdenia navrhovateľky sú nepravdivé a súd k ich akceptácii nemal žiadny dôkaz. Došlo k údajnému porušeniu zásady koncentrácie konania a nezákonnej zmene petitu návrhu.

4. Navrhovateľka vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie nie je odôvodnené prípustnými dôvodmi, a preto navrhla dovolaciemu súdu dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolať“) ako súd dovolací [§ 35 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] skúmal, či je dovolanie manžela procesne prípustné.

6. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane (viď napríklad sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

7. Všeobecným predpisom upravujúcim civilný proces je Civilný sporový poriadok. Tento kódex obsahuje tiež všeobecnú úpravu dovolania, podmienok jeho prípustnosti a dovolacieho konania (viď najmä § 419 až § 457 CSP). Civilný mimosporový poriadok obsahuje osobitnú úpravu (aj dovolania a podmienok jeho prípustnosti), ktorá sa vzťahuje na veci v pôsobnosti tohto procesného predpisu (viď § 76 a § 77 CMP).

7.1. Podľa CMP súdy prejednávajú a rozhodujú veci ustanovené v tomto zákone (viď ustanovenie § 1 CMP). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého „na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak“.

7.2. V zmysle zásady „lex specialis derogat generalis“ (zvláštny zákon má prednosť pred všeobecným zákonom) sa musí špeciálna právna úprava použiť vtedy, ak sú splnené podmienky pre jej použitie. Naopak, ak nie sú splnené podmienky aplikácie zvláštnej právnej úpravy, musí sa postupovať podľa všeobecnej úpravy. Uvedená zásada nepripúšťa žiadne výnimky, preto ak sú dané podmienky pre aplikáciu osobitnej úpravy, treba ju použiť bez ohľadu na to, ktorá z úprav je priaznivejšia alebo výhodnejšia pre ten-ktorý subjekt.

8. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu ešte pred 30. júnom 2016 dospela k záveru, podľa ktorého tzv. vada zmätočnosti (§ 237 Občianskeho súdneho poriadku) nezakladá prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bolo manželstvo rozvedené (viď R 59/2006). Favorizoval sa tu záujem na zachovaní stavu právnej istoty a nemeniteľnosti rozhodnutí, po ktorých mohlo dôjsť k vzniku nových rodinných vzťahov. Pri prijímaní tohto záveru bola zohľadnená tiež rovina historická - ani pred rokom 1992 nebola totiž prípustná sťažnosť pre porušenie zákona proti rozsudku, ktorým bolo vyslovené, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je (viď § 236 ods. 3 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku v znení do 1. januára 1992).

8.1. Vyššie uvedený záver, ku ktorému postupne dospela súdna prax, našiel legislatívne vyjadrenie v novej právnej úprave, ktorá je účinná od 1. júla 2016. V zmysle § 76 CMP platí, že dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania.

8.2. Ustanovenie § 76 CMP, ktoré treba považovať za osobitné ustanovenie vo vzťahu k (všeobecnej) úprave dovolania obsiahnutej v CSP, jednoznačne stanovuje prípady, v ktorých dovolanie nie je prípustné, a to ani z dôvodov zakladajúcich prípustnosť dovolania, ktoré inak upravuje všeobecný procesný predpis.

8.3. K rozhodnutiam, ktoré už pred 1. júlom 2016 nebolo možné napadnúť dovolaním ani z dôvodov tzv. zmätočnosti rozhodnutia (t. j. k rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je), priradila nová právna úprava účinná od uvedeného dňa [na rovnakej normatívnej úrovni (v tom istom ustanovení CMP)] tiež „uznesenie v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania“.

9. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania podaného od 1. júla 2016 proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza je v zmysle § 76 CMP vylúčená a nemôžu ju založiť ani prípadné procesné vady konania uvedené v § 420 CSP (porovnaj sp. zn. 5Cdo/162/2022, príp. sp. zn. 7Cdo/196/2018) ani dôvod prípustnosti § 421 CSP, ktorý v súdnej veci naviac nebol vymedzený požadovaným spôsobom.

10. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie dovolateľa je podľa účinnej právnej úpravy procesne neprípustné, preto dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c) CSP.

11. Dovolací súd o nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

12. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.